

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 15. detsember 2020
(OR. en)

14064/20

HYBRID 47	EDUC 444
DISINFO 48	AUDIO 63
AG 70	DIGIT 153
PE 106	INF 223
DATAPROTECT 152	COSI 251
JAI 1112	CSDP/PSDC 643
CYBER 279	COPS 480
JAIEX 120	POLMIL 199
FREMP 147	IPCR 50
RELEX 1010	PROCIV 97
CULT 89	CSC 362

MENETLUSE TULEMUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Saaja: Delegatsioonid

Eelmise dok nr: 13626/20

Teema: Nõukogu järeldused, mis käsitlevad vastupanuvõime suurendamist ja hübriidohtude, sealhulgas desinformatsiooni vastu võitlemist COVID-19 pandeemia kontekstis

Delegatsioonidele edastatakse lisas eespool nimetatud nõukogu järeldused, mille nõukogu kiitis 15. detsembril 2020 heaks kirjaliku menetluse teel.

Nõukogu järeldused, mis käsitlevad vastupanuvõime suurendamist ja hübriidohtude, sealhulgas desinformatsiooni vastu võitlemist COVID-19 pandeemia kontekstis

1. Nõukogu tuletab meelde Euroopa Ülemkogu¹ ja nõukogu² asjaomaseid järeldusi ning nendib, et COVID-19 pandeemia toob esile vajaduse intensiivistada jõupingutusi ja jätkata algatusi, mille eesmärk on kaitsta Euroopa Liitu, selle liikmesriike ja nende ühiskondi ning ELi institutsioone hübriidohtude ja nende kahjuliku mõju eest. Ilma, et see piiraks liikmesriikide ainuvastutust riigi julgeolekuga seotud küsimustes, märgib nõukogu, et:
 - hübriidohtud kujutavad endast ELi julgeoleku, stabiilsuse ning ühiste väärtuste ja põhimõtete seisukohast järjest suurenevat väljakutset;
 - vaenulikud riigid ja valitsusvälised osalejad püüavad kasutusele võtta ja kasutada ebatraditsioonilisi vahendeid, et lõhkuda ja õõnestada demokraatiat ja demokraatlikke institutsioone või nende legitiimsust, sekkuda valimisprotsessidesse, lõhestada elanikkonda või üldiselt laiendada oma varjatud mõju;
 - uus tehnoloogia ja sellised kriisid nagu praegune pandeemia pakuvad vaenulikele osapooltele võimalusi oma sekkumise suurendamiseks, esitades liikmesriikidele ja ELi institutsioonidele lisaks kriisile täiendava väljakutse.
2. Peame kaitsma oma demokraatlikku ühiskonda ja institutsioone [...] hübriidohtude eest, mille allikaks on vaenulikud riigid ja valitsusvälised osalejad. Selliste ohtudega, sh pahatahtliku kübertegevuse, desinformatsiooni ja majandusjulgeolekut ohustavate teguritega tegelemine nõuab terviklikku lähenemisviisi koos hästitoimiva koostöö ja koordineerimisega.

¹ Eelkõige Euroopa Ülemkogu 2019. aasta juuni, 2019. aasta märtsi, 2018. aasta detsembri, 2018. aasta oktoobri, 2018. aasta juuni, 2018. aasta märtsi, 2015. aasta juuni ja 2015. aasta märtsi järeldused.

² Eelkõige ST 14972/19, ST 10048/19, ST 6573/1/19 REV1, ST 10255/19, ST 12836/19, ST 7928/16.

ELi tasandil peaks see hõlmama sõltumatut analüüsisuutlikkust, suuremat tehnoloogilist suutvust ning rahalistele ja inimressurssidele keskendumise ja nende ümberjaotamise prioriteediks seadmist. Nõukogu tunnustab edusamme, mida on tehtud järgmiste dokumentide rakendamisel kooskõlas asjakohaste nõukogu ja Euroopa Ülemkogu järeldustega: hübriidohtudega võitlemise ühine raamistik, hübriidohtude käsitlemiseks vastupanuvõime ja suutlikkuse suurendamist käsitlev ühisteatis, samuti väärinfovastane tegevuskava, COVID-19 kohta levitatavat desinformatsiooni käsitlev ühisteatis ning vabade ja õiglaste Euroopa valimiste tagamise meetmepakett. Nõukogu kutsub kõiki asjaomaseid sidusrühmi üles suurendama veelgi jõupingutusi ja toetama eespool nimetatud dokumentides kindlaks määratud eesmärkide saavutamist.

3. Nõukogu nendib, et COVID-19 pandeemia muudab ELi ja selle liikmesriigid hübriidohtude suhtes haavatavamaks, sealhulgas desinformatsiooni intensiivsema leviku ja manipuleeriva sekkumise kaudu. Asjaomased ründed on muutumas järjest keerukamaks ning nende maht suureneb. Nõukogu märgib, et ELi poolt desinformatsiooni vastu võitlemisel võetud lähenemisviis on valdkonnaülene ja see hõlmab erinevaid sidusrühmi. Nõukogu kutsub komisjoni ja kõrget esindajat üles:
 - veelgi tõhustama reageerimist ELi tasandil, võttes arvesse kahju majandusele ja ühiskonnale ning võimalikku kahju rahvatervisele, mis tuleneb desinformatsioonist ja uute kujunemisejärgus tehnoloogiate, sealhulgas, kuid mitte üksnes tehisintellekti pahatahtlikust kasutamisest;
 - töötada nende fenomenidega tegelemiseks välja terviklik, süstemaatiline ja proaktiivne lähenemisviis, eelkõige tunnistades, et hübriidohtude kontekstis kujutab välisriikidest pärinev sekkumine endast valdkonnaülest väljakutset; see peaks kajastuma ELi ja liikmesriikide asjaomastes jõupingutustes, mis peaksid ulatuma ennetavatest meetmetest, allika avastamisest, kvalifitseerimisest ja kindlakstegemisest piisavate ja tõhusate poliitiliste meetmeteni, mille tulemusena saaks vaenuliku välisriigi või valitsusvälise osaleja kulusid kandma panna, suurendades ühiskonna vastupanuvõimet, kaitstes ausat avalikku arutelu ning kasutades muid vahendeid.

Seda silmas pidades rõhutab nõukogu, et oluline on eraldada piisavad vahendid asjaomastele ELi institutsioonidele, ning kutsub komisjoni ja kõrget esindajat koos liikmesriikidega tungivalt üles jätkama Euroopa välisteenistuse strateegilise kommunikatsiooni osakonna rakkerühmade tugevdamist ning kiirhoiatussüsteemi arendamist, et arendada liikmesriikide ja ELi institutsioonide jaoks välja terviklik platvorm. Lisaks sellele ning kooskõlas nõukogu 2019. aasta detsembri järeldustega kutsub nõukogu kõrget esindajat üles hindama vajadusi ja võimalusi seoses strateegilise kommunikatsiooni tugevdamisega tasakaalustatult kõigis geograafilistes piirkondades ning, säilitades olemasolevate strateegilise kommunikatsiooni ülesannete täitmiseks vajaliku suutlikkuse, võtma arvesse uusi esilekerkivaid hübriidosalejaid, kelle tegevuse eesmärk on ohustada ELi ja/või selle liikmesriikide julgeolekut.

4. Nõukogu tervitab desinformatsiooni käsitleva tegevusjuhendi rakendamise ja tõhususe hinnangut³. Nõukogu tunnustab tehtud edusamme ning rõhutab, et oluline on kõrvaldada tegevusjuhendi hindamise käigus tuvastatud puudujäägid. Nõukogu on seisukohal, et liikmesriikide ja ELi tasandil desinformatsiooni vastu võitlemise jätkamisel võiks kasutada erinevaid lähenemisviise, hõlmates võimalust kehtestada õigusraamistik või kaasreguleeriv raamistik ning nii reguleerivate osapoolte kui ka kodanikuühiskonna poolseks sõltumatuks auditeerimiseks vajalikud vahendid, eelkõige andmete juurdepääsu osas. Sellest lähtuvalt kutsub nõukogu komisjoni üles arendama ning lõpptulemusena rakendama täiendavaid digiplatvormide suhtes kohaldatavaid läbipaistvusnõudeid. Nimetatud nõuete eesmärk oleks edendada hästitoimivat digitaalset avaliku sfääri, suuremat vastutust ja suuremat läbipaistvust desinformatsiooniga tegelemisel. Need meetmed peaksid põhinema põhiõiguste, eelkõige väljendusvabaduse ülimuslikkusel ning demokraatlikul avalikul arutelul. Nõukogu peab tervitatavaks, et 2020. aasta juunis alustas tööd Euroopa digitaalmeedia vaatluskeskus, ning rõhutab vajadust võtta täiendavaid meetmeid, et toetada kõigi vanuserühmade meediapädevust ja digikirjaoskust, samuti meedia mitmekesisust ja sõltumatust ning faktikontrolli, et võimestada meie ühiskondi seisma vastu desinformatsioonile ning muudele uute tehnoloogiate võimaldatud ja nende kaudu võimendatud riskidele.

³ Assessment of the Code of Practice on Disinformation - Achievements and areas for further improvement (Desinformatsiooni käsitleva tegevusjuhendi hindamine – saavutused ja parandamist vajavad valdkonnad), 10.9.2020.

5. Nõukogu võtab teadmiseks komisjoni Euroopa demokraatia tegevuskava, vaatab selle sisu hoolikalt läbi ning pöördub selle küsimuse juurde lähikuudel tagasi.
6. Hübriidohtudega tegelemiseks on vaja igakülgselt olukorrateadlikkust (mis sisaldab suutlikkust neid ohte, sealhulgas nende allikaid avastada, kindlaks teha ja analüüsida), vastupanuvõime tugevdamist ja meetmeid nende ohtudega võitlemiseks. Selleks on vaja võtta riiklikul, ELi ja rahvusvahelisel tasandil meetmeid koostöös partneritega, sealhulgas erasektoriga ning elutähtsate taristute ja teenuste omanike ja käitajatega.

Nõukogu võtab teadmiseks komisjoni ja Euroopa Hübriidohtuõrje Oivakeskuse ühistöö „The Landscape of Hybrid Threats: A conceptual Model“⁴. Selles tunnistatakse, et hübriidohtude ja nendega seotud terminoloogia kontseptualiseerimine on oluline nende kindlakstegemiseks, et parandada vastupanuvõime suurendamiseks ja hübriidohtudega võitlemiseks võetavate Euroopa ja riiklike meetmete sidusust tõhusamal ja ühtsemal viisil. Nõukogu kutsub komisjoni ja kõrget esindajat üles jätkama tööd ja arendama välja kontseptuaalse mudeli, tuginedes strateegilistele suunistele ning 2016. aasta ühise raamistiku ajakohastatud esimese meetme kohaselt, eesmärgiga muuta see reageerimise, vastupanuvõime meetmete ja nendega seotud vastupanuvõime näitajate raamistikuks, mida toetavad juhtuuringud.

Lisaks võiks seda mudelit pidada suunanäitajaks tulevaste hübriidohtudega seotud algatuste väljatöötamisel Euroopa tasandil ning liikmesriigid võiksid seda oma riiklike struktuuride ja algatuste väljatöötamisel arvesse võtta. See töö võiks samuti aidata analüüsida igakülgselt ja koordineeritud reageerimist hübriidmeetmetele, kui see on asjakohane, riiklikul ja ELi tasandil, võttes arvesse kõiki võimalikke vahendeid.

⁴ G. Giannopoulos, H. Smith, M. Theocharidou, „The Landscape of Hybrid Threats: A conceptual Model“, Euroopa Komisjon, Ispra, 2020, PUBSY nr 117280.

7. Nõukogu võtab teadmiseks komisjoni 2020. aasta ELi julgeolekuliidu strateegia, milles nähakse ette uue, ennetavama lähenemisviisi väljatöötamine hübriidohtudega võitlemiseks. Nõukogu võtab teadmiseks käimasolevad jõupingutused luua piiratud juurdepääsuga veebipõhine platvorm, kus liikmesriigid saavad teavet hübriidohtude vastaste vahendite ja meetmete kohta ELi tasandil. Nõukogu nõustub sellega, et tähelepanu all on hübriidkaalutluste integreerimine poliitika kujundamisse, rõhutades veelgi vajadust järgida riiklikul ja ELi tasandil kogu valitsemist ja kogu ühiskonda hõlmavaid lähenemisviise. Seda arvesse võttes kutsub nõukogu komisjoni ja kõrget esindajat üles tegelema aktiivselt üleeuroopaliste nõrkade kohtadega, sealhulgas tarneahelate turvalisuse ja vastupidavusega osana majanduslikust julgeolekust, ning esitama algatusi vastupanuvõime suurendamiseks ja vajaduse korral reageerimisvõime parandamiseks, võttes nõuetekohaselt arvesse kujunemisjärgus tehnoloogiaid.
8. Nõukogu tuletab meelde, et strateegilistes suunistes määratakse ohuanalüüsile ja muule võimalikule valdkondlikule teabele tuginedes kindlaks poliitikasuundumused ning konkreetsed eesmärgid ja sihid julgeoleku ja kaitse valdkonnas, sealhulgas vastupanuvõime tugevdamisel ja hübriidohtudega võitlemisel.
9. Nõukogu võtab teadmiseks asjaolu, et ELi julgeolekuliidu strateegias tunnustatakse hübriidohtude hindamise keskusena ELi luure- ja situatsioonikeskuse (INTCEN) hübriidohtude ühisüksust. Nõukogu kutsub kõrget esindajat valmistama koos komisjoniga ette algatusi selle kohta, kuidas hübriidohtude ühisüksus saaks oma volituste piires aidata kaasa teabevoogude sujuvamaks muutmisele, ELi sõltumatu analüüsivõime parandamisele ja olukorrateadlikkuse suurendamisele kõigis hübriidohtudega seotud valdkondades. See hõlmab liikmesriikide vabatahtlikku panust ning hübriidohtudega tegelevate ELi institutsioonide, asutuste ja organite panust. Nõukogu kordab oma seisukohta⁵ hübriidohtude ühisüksuse töö edasise tõhustamise kohta ning kutsub üles eraldama sellele täiendavaid töötajaid ja rahalisi vahendeid, ilma et see piiraks INTCENi muude töövaldkondade vajadusi.

⁵ Nõukogu järeldused vastupanuvõime suurendamiseks ja hübriidohtudega võitlemiseks tehtavate täiendavate jõupingutuste kohta (ST 14972/19).

Lisaks kutsub nõukogu üles arendama tulevikku vaatava hübriidvaldkonna suundumuste analüüsi suutlikkust, et analüüsida hübriidohte, pöörates suurt tähelepanu olemasolevatele ohtudele, võttes aga samal ajal arvesse esilekerkivaid hübriidosalejaid ja nende pahatahtlikke tegevusi, sealhulgas neid, mille sihtmärgiks on elutähtis taristu ja mille puhul kasutatakse uusi tehnoloogiaid.

10. Iga käimasolev kriis rõhutab, et vaja on Euroopa institutsioonide, organite ja asutuste vahelisi ja siseseid turvalisi ja vastupidavaid teabetaristuid, sealhulgas liikmesriikidele nõukogus tagatavat turvalist sidet ja salastatud teabe kiiret elektroonilist vahetamist. Nõukogu kutsub ELi institutsioone, organeid ja ameteid üles oma turvalisust ja vastupanuvõimet veelgi suurendama. Kooskõlas eelmiste nõukogu järeldustega ja vastavalt Euroopa Ülemkogu 2019. aasta juuni kohtumisel antud volitustele soovib nõukogu neil tungivalt teha koostööd, et veelgi tugevdada oma julgeolekukultuuri ning ELi töötajate, teabe, sidevõrkude ja otsustusprotsessi kaitset, kusjuures liikmesriigid toetavad ELi institutsioone, organeid ja ameteid nende jõupingutustes.
11. Lisaks vastupanuvõime suurendamisele, mis jääb üheks kõige olulisemaks ülesandeks ja on Euroopa jõupingutustes hübriidohtude vastu võitlemisel kesksel kohal, on tõhusa vahendina Euroopa käsutuses veel diplomaatiline koostöö ja diplomaatilised meetmed. Nõukogu uurib lähikuudel täiendavalt võimalikke reaktsioone hübriidohtude valdkonnas, mis võivad hõlmata nii ennetusmeetmeid kui ka kulukohustuste kehtestamist vaenulikele riikidele ja valitsusvälistele osalejatele.
12. Nõukogu märgib, et pahatahtlik kübertegevus on sageli hübriidohtude põhielement, ning tunnistab, et ELi küberdiplomaatia meetmete kogumi jätkuv rakendamine on oluline samm pahatahtliku kübertegevuse, sealhulgas hübriidkampania osaks oleva pahatahtliku kübertegevuse ennetamisel, ärahoidmisel, tõkestamisel ja sellele reageerimisel.

13. Nõukogu rõhutab vajadust aidata ELi naabruskonna riikidel ja Lääne-Balkani piirkonnal⁶ suurendada vastupanuvõimet desinformatsioonile ja välissekkumisele.
14. Nõukogu rõhutab vajadust teha asjakohasel juhul koostööd sarnaselt meelestatud partneritega, kes jagavad Euroopa väärtusi ja põhimõtteid, et arendada edasi tõhusaid meetmeid välissekkumise ja desinformatsiooni vastu võitlemiseks.
15. Nõukogu rõhutab samuti, et tähtis on tõhusalt rakendada ELi ja NATO koostööd käsitlevat kahte ühisdeklaratsiooni ja ühiseid ettepanekuid, austades täielikult läbipaistvuse, vastastikkuse, kaasatuse ja otsustusprotsessi sõltumatuse põhimõtteid ning mõlema organisatsiooni menetlusi, ning kordab selle raames vajadust tõhustatud, vastastikku tugevdava ja kasuliku koostöö järele, sealhulgas hübriidohtude ja desinformatsiooni vastu võitlemisel. Nõukogu kutsub üles kiiresti kinnitama ja rakendama samaaegsete ja koordineeritud õppuste kava aastateks 2022–2023 ning kordab sellega seoses vajadust ambitsioonikama lähenemisviisi järele, et tugevdada vastupanuvõimet ja koostoimet kõnealuse kahe organisatsiooni vahel järjekordse sammuna teel nende vahelise tihedama koostööni tõelistes kriisiolukordades. Lisaks tervitab nõukogu Helsingis asuva Euroopa Hübriidohutõrje Oivakeskuse väärtuslikku panust ning innustab keskust tegema koostööd asjaomaste NATO tippkeskustega.
16. Ühtlasi rõhutab nõukogu, kui tähtis on ÜJKP missioonide ja operatsioonide jätkuv, nende volitustega kooskõlas olev panus hübriidohtude, sealhulgas desinformatsiooni vastu võitlemisse, ning toonitab, et oluline on jätkata arutelu selle üle, kuidas ÜJKP missioonid ja operatsioonid saaksid hübriidohtudega tegeleda, sealhulgas tugevdades oma vastupanuvõimet ning toetades vajaduse korral kõnealuses valdkonnas vastuvõtvaid riike.

⁶ Zagrebi avaldus, 6. mai 2020: <https://www.consilium.europa.eu/media/43776/zagreb-declaration-en-06052020.pdf>